



The Wheel of Time®

New Spring

Око Світу

Велике полювання

Відроджений Дракон

Тінь, що сходить

Вогні небес

Lord of Chaos

A Crown of Swords

The Path of Daggers

Winter's Heart

Crossroads of Twilight

Knife of Dreams

The Gathering Storm

Towers of Midnight

A Memory of Light



The illustration is a detailed black and white woodcut-style drawing. On the left, a spear with a pointed tip and a flag is positioned vertically. In the center, a dragon's head is depicted in profile, facing left, with intricate scales and a flame-like mane. Behind the dragon is a large, circular wheel with a complex, woven or mesh-like texture. The overall composition is layered and detailed, typical of fantasy book art.

РОБЕРТ
ДЖОРДАН
КОЛЕСО ЧАСУ

ВОЙНЫ
НЕБЕС

5
КНИГА

ПРОЛОГ



ПАДАЮТЬ ПЕРШІ ІСКРИ

Сидячи за просторим письмовим столом, Елайда до Авріні а'Ройган замислено розгладжувала на плечах довгий палантин, оторочений сімома різноколірними смугами, — палантин Престолу Амерлін. На перший погляд багато хто назвав би її вродливою; але вже з другого позирку було зрозуміло, що суворість — не випадковий гість на її обличчі Айз Седай, обличчі без віку. Сьогодні ж на лиці Елайди читалося й дещо інше: в її темних очах раз у раз спалахував гнів. Якщо лише хтось його помічав.

Вона майже не слухала жінок, що всілися на стільцях перед її столом. Сукні на них були різноманітних кольорів, від білого до темно-червоного, з шовку чи вовни, залежно від смаку власниці, але всі вони, крім однієї, мали на собі шалі, що належалися їм за етикетом: з вишитим Білим Пломем Тар Валона на спині й з торочками, колір яких відповідав кольору їхньої Аджі — так, наче це було зібрання Ради Вежі. Вони обговорювали отримані донесення та чутки про події у світі, намагаючись відокремити факти від вигадок, прагнучи вирішити, як діяти Вежі; а от на жінку за столом поглядали нечасто. На жінку, якій вони присягнули коритися. Елайда не могла приділити всю свою увагу їхнім балачкам. Вони не знали, що насправді важливо. Чи радше знали, але боялися про це згадувати.

— В Шайнарі, без сумніву, щось відбувається. — Це сказала Денелл, невисока, постійно заглиблена у мрії Коричнева сестра, — єдина Коричнева з усіх присутніх. Зелені та Жовті теж мали лише по одній представниці, і всі три Аджі були цим аж ніяк не задоволені. Блакитних не було взагалі. І зараз великі сині очі Денелл замислено дивилися кудись углиб себе; на щоці у неї темніла чорнильна плямка, та вона цього не помічала. Її темно-сіра вовняна

сукня виглядала доволі пожмаканою. — Ми отримуємо повідомлення про сутички. Не з траллоками і не з айльцями, — хоча, схоже, набіги через Ніамські перевали почастишали. Сутички між шайнарцями. Незвична річ для Порубіжжя. Вони рідко воюють між собою.

— Якщо вони збираються влаштувати громадянську війну, то обрали для цього вдалий час, — холодно зауважила Альвіарін. Висока, струнка, вся в білому шовку, вона одна не мала на собі шалі. На її плечах лежав палантин Хранительки, також білий, вказуючи на те, що вона походить з Білої Аджі. Не з Червоної, колишньої Аджі Елайди, як це мало би бути згідно з традицією. Білі й завжди вирізнялися холодністю. — Траллоків наче лизь злизав. Усе Гнилолісся виглядає таким спокійним, що його могли б охороняти два фермери та послушниця.

Теслін кістлявими пальцями перебирала папери у себе на колінах, утім, не дивлячись на них. Червоних сестер тут було аж чотири, більше ніж інших, і Теслін, одна з них, суворістю поступалася хіба самій Елайді. А от красунею її ніхто ніколи не назвав би.

— Краще, мабуть, щоб Гнилолісся не було таким тихим, — промовила вона з сильним ілліанським акцентом. — Саме сьогодні вранці я отримала повідомлення, що маршал-генерал Салдеї вирушив із військом у похід. І не до Гнилолісся, а у протилежному напрямку. На південний схід. Він ніколи б на це не наважився, якби Гнилолісся не впало у сплячку.

— Просочилися чутки про Мазрима Таїма. — Альвіарін сказала це так, ніби говорила про погоду чи ціни на килими, а не про можливу катастрофу. Захопити Таїма коштувало величезних зусиль. І ще більших — приховати його втечу. Авторитет Вежі міг похитнутися, дізнайся світ про те, що Айз Седай не змогли втримати ув'язненого Лжедракона. — Схоже на те, наче королева Тенобія або Даврам Башир, — а може, і вони обоє, — не схильні вірити, що ми зможемо впоратися з ним знову.

При згадці про Таїма в кімнаті зависла мертва тиша. Цей чоловік міг направляти — його саме везли до Тар Валона, щоб угамувати, назавжди відрізати від Єдиної Сили, коли він раптом звільнився. Але не тому всі присутні мовчали, наче язики проковтнули. Колись існування чоловіка, здатного направляти Єдину Силу, було рівнозначне найсильнішому прокляттю; Червоні сестри вбачали в полюванні на таких чоловіків головну мету свого життя, а всі інші Аджі допомагали їм у цьому, як могли. Одначе тепер більшість жінок, що сиділи перед столом, засовались на своїх стільцях, не дивлячись одна одній в очі. І все тому, що розмова про Таїма підвела їх надто близько до іншої теми, обговорювати яку їм не хотілося. Навіть Елайда відчула, як жовч підступає їй до горла.

А от Альвіарін, вочевидь, не відчувала такого небажання. Куточок рота у неї сіпнувся чи то в миттєвій посмішці, чи то в гримасі.

— Я подвою наші зусилля у тім, щоб схопити Таїма. А ще пропоную відправити радницею до Тенобії когось із сестер. Когось, хто знатиме, як долати вперту протидію, до якої схильна молода королева.

Інші теж поквапилися перервати паузу. Джоліне обсмикнула на тендітних плечах шаль із зеленими торочками, хоч і дещо силувано.

— Так. Треба, щоби поряд з нею була Айз Седай, здатна впоратися з Баширом. Він має величезний вплив на Тенобію. Треба, щоб він повернув військо туди, де воно зможе вийти проти Гнилолісся, якщо те прокинеться.

Її шаль розійшлася на грудях і відкрила надто глибокий викот сукні; блідо-зелений шовк щільно облягав її стан. І посміхалася вона надто часто, — і це не подобалося Елайді. Особливо часто посміхалася Джоліне чоловікам. Зелені завжди так роблять.

— Нам зараз тільки ще одного війська на марші не вистачає, — поспіхом додала Шемерін, Жовта сестра. Ця трохи пухка жінка так і не навчилася до кінця зберігати зовнішню незворушність, притаманну усім Айз Седай; навколо її очей не раз відчувалася тривожна напруга, а зараз це відбувалося ще частіше.

— І когось треба направити до Шайнару, — додала Джавіндра, ще одна Червона. Попри гладенькі щоки, її кутасте обличчя було жорстким і твердим — хоч цвяхи забивай. Голос її теж був різким. — Не подобається мені такий безлад у Порубіжжі. Ми не можемо допустити послаблення Шайнару, бо тоді туди вдеруться траллоцькі орди.

— Можливо, — кивнула Альвіарін, обмірковуючи цю пропозицію. — Але ми маємо агентів у Шайнарі... Червоних напевне, але, можливо, й інших?.. — Чотири Червоні сестри неохоче, ледь помітно нахилили голови; більше ніхто не кивнув. — ...Які можуть попередити нас, якщо цей брязкіт зброєю загрожуватиме перерости у щось серйозне.

Не було таємницею те, що всі Аджі, крім Білої, заглибленої в чисту логіку та філософію, яка більше, яка менше мали своїх спостерігачів та слухачів у всіх державах, — хоча мережу Жовтих інші вважали жалюгідною. Адже Жовті сестри не могли дізнатися нічого цікавого для себе про хвороби чи зцілення від тих, хто не міг направляти. Деякі сестри мали власні «очі та вуха», але зберігали їх у ще більшій таємниці, ніж агентів усієї Аджі. Мережа агентів Блакитних була найбільш розгалуженою: як уся Аджа, так і окремі Блакитні сестри мали скрізь безліч шпигунів.

— Щодо Тенобії та Даврама Башира, — продовжила Альвіарін, — ми погоджуємося, що сестри мають зайнятися ними? — Вона навіть не дочекалася, доки всі кивнули. — Добре. Вирішено. Мемара чудово підійде; вона

не стане поділяти маячню Тенобії, проте водночас не дасть тій помітити повідець. Далі. Чи хтось має свіжі звістки з Арад Доману чи з Тарабону? Якщо ми щось не вдіємо тут найближчим часом, може виявитися, що Пейдрон Найол і білоплащники підім'яли під себе всі землі від Бандар Ібена до Берега Тіней. Еванеллайн, у тебе щось є?

В Арад Домані й Тарабоні вирувала громадянська війна, — а може, й щось гірше. Миру не було ніде. Елайда була здивована, що Айз Седай заговорили про це.

— Лише чутки, — відказала Сіра сестра. На ній була шовкова сукня такого ж кольору, як і торочки на її шалі, доброго крою і з великим викотом. Елайда часто думала, що цій сестрі треба було б піти до Зелених, — до такої міри вона переймалася своєю зовнішністю та вбранням. — У цих бідолашних землях майже всі перетворилися на біженців, а з ними й ті, хто повинен був надсилати новини. Панарх Аматаера, вочевидь, зникла, — і схоже, що до цього могли докласти руки Айз Седай...

Елайда зіжмакала в кулаку красчок палантина. На обличчі не ворухнувся жоден м'яз, але в очах спалахнув вогонь. Отже, з військом Салдеї вони все вирішили. Принаймні ця Мемара з Червоних; добре, що хоч так. Але вони навіть не поцікавилися її думкою. Самі все вирішили. Навіть приголомшливе припущення, що Айз Седай могли бути причетні до зникнення панарха — якщо це тільки не одна з тисяч неймовірних казочок, що доходять з західного узбережжя — не могло відвернути увагу Елайди від цього факту. Айз Седай розсіялися по всіх землях, від Аритського океану і до Хребта Світу, і ті ж Блакитні цілком могли щось утнути. Ще й двох місяців не минуло, відколи ці жінки, що сидять перед нею, склали присягу на вірність їй як уособленню Білої Вежі, а тепер вони ухвалюють рішення, навіть не дивлячись у її бік.

Кабінет Амерлін розташовувався на одному із середніх поверхів Вежі, але саме тут було серце Вежі, так само як і сама Вежа, зі стінами кольору вибіленої кістки, була серцем великого міста Тар Валон, що розкинулося на острові посеред ріки Еринін. А Тар Валон був, — чи мав бути — серцем світу. Ця кімната промовляла про владу, що її тримали у своїх руках господині цього кабінету, змінюючи одна одну впродовж тисячоліть. Про могутність свідчили й підлога з відполірованого червонокаменю, привезеного з Імлистих гір, і високий камін із золотавого кандорського мармуру, і стіни, викладені панелями зі світлого посмутованого дерева, різьбленими невідомими птахами та звірами більш ніж тисячу років тому. Високі аркові вікна дивилися на балкон, а далі — на приватний садок Амерлін. Вікна були забрані в рами з невідомого каменю, що виблискував, наче перлини. Такий камінь знайшли лише в безіменному місті, що опустилося на дно Моря

Штормів під час Світотроші. Кімната влади, — вона наче зберігала в собі відбиток усіх Амерлін, котрі змушували танцювати трони під їхню дудку ось уже майже три тисячі років. А вони навіть не подумали порадитися з нею.

Таке образливе ставлення вона помічала надто часто. А ще гірше, ще образливіше було те, що вони взяли на себе керування безтямно, — так, наче так і мало бути. Вони знали, як вона отримала палантин; знали, що це вони своєю підтримкою поклали його їй на плечі. Вона й сама знала це, знала занадто добре. Та вони зайшли надто далеко. Незабаром прийде час щось із цим робити. Та ще не зараз.

Вона привнесла у кабінет відбиток власної особистості, якомога сильніше змінюючи його. У кімнаті з'явився новий письмовий стіл з різьбленими потрійними кільцями, поєднаними між собою; важке крісло, на високій спинці якого просто над її темноволосою головою світився інкрустований кісткою Пломінь Тар Валона, схожий на гігантську білосніжну сльозу. На столі стали в ряд, рівновіддалені одна від одної, три лаковані скриньки алтарської роботи; в одній з них зберігалися найцінніші речі з її колекції різьблених мініатюр. Попід стіною у білій вазі на строгому цоколі стояв величезний букет червоних троянд, наповнюючи кімнату солодким ароматом.

Відколи Елайда стала Амерлін, ще не було жодного дощу, — але за допомогою Сили завжди можна отримати прегарні квіти, а квіти вона любила. Вони такі слухняні; їх так легко формувати і змушувати сяяти красою.

Одну зі стін прикрашали дві картини, розвішані так, щоб Елайда могла їх бачити, підводячи голову. Інші намагалися на них не дивитися; серед усіх Айз Седай, що приходили до кабінету Амерлін, тільки Альвіарін інколи позирала на них.

— Чи є якісь новини про Елейн? — невпевнено поцікавилася Андая. Ця невеличка, схожа на пташку жінка, друга з присутніх Сірих, мала сором'язливий вигляд — попри типове обличчя Айз Седай. Важко було повірити в її здібності посередника; а втім, вона була однією з найкращих у цій справі. — Чи про Ґалада? Якщо Моргейз дізнається, що ми загубили її пасинка, вона може знову почати ставити питання про свою дочку, адже так? А якщо вона дізнається, що ми загубили дочку-спадкоємицю, Андор може зачинитися для нас, — як і Амадиція.

Декілька Айз Седай похитали головами, бо новин не було, а Джавіндра промовила:

— У королівському палаці є Червона сестра. Вона стала Айз Седай нещодавно, тому легко може видавати себе за якусь іншу особу.

Вона мала на увазі, що на обличчі цієї сестри ще не стали помітними ознаки нев'ячучості, котрі з'являються під час тривалого застосування Єдиної Сили. Якби стороння людина спробувала визначити вік жінок, що

зібралися в кабінеті Амерлін, вона б сказала, що їм близько двадцяти, — і інколи помилилася б удвічі, а то й утричі.

— Ця сестра добре підготовлена, досить сильна і дуже спостережлива. Морґейз зараз із головою поринула у свої претензії на трон Кайрену. — Кілька сестер засовалися на стільцях, і, наче зрозумівши, що надто близько підійшла до слизького питання, Джавіндра поспіхом продовжила: — А ще більше її, вочевидь, цікавить її новий коханець, лорд Гаебріл. — Губи її, і без того вузькі, стиснулися в нитку. — Вона геть втратила розум через цього чоловіка.

— Це він підживлює її інтерес до Кайрену, — зауважила Альвіарін. — А там ситуація майже така ж погана, як у Тарабоні та Арад Домані. Всі Доми змагаються за Сонячний трон, — і скрізь лютує голод. Морґейз здатна відновити лад; але для того, щоби зміцнити трон, їй знадобиться час. А доти у неї не вистачить енергії думати ще про щось, — навіть про дочку-спадкоємицю. Я доручила одній секретарці час від часу надсилати листи до Морґейз; ця жінка чудово підробляє руку Елейн. Цього має вистачити, доки ми знову не візьмемо Морґейз під надійний контроль.

— Хоча б її син у наших руках, як і раніше, — усміхнулася Джоліне.

— Гавіна важко втримати в руках, — різко зауважила Теслін. — Цей його Молодняк влаштовує сутички з білоплащниками на обох берегах ріки. Гавін часто-густо діє на власний розсуд, а не лише за нашими вказівками.

— Його буде взято під контроль, — відказала Альвіарін. Елайда починала вже ненавидіти цей одвічно холодний та розсудливий тон.

— Якщо йдеться про білоплащників, — докинула Денелл, — то схоже, що Пейдрон Найол проводить таємні перемовини, намагаючись умовити Алтару та М'юранді поступитися територіями Ілліану, — і таким чином завадити Раді Дев'ятьох вдертися в одну з цих країн, а то й в обидві.

Уникаючи краю прірви, жінки по той бік столу взялися жваво обговорювати нову тему. Чи не здобудуть Діти Світла надто великий вплив внаслідок перемовин лорда капітана-командувача? Чи не краще Вежі зірвати ці перемовини, а вже тоді втрутитися і взяти перемовини на себе?

Рот Елайди скривився в гримасі. За роки свого існування Вежі часто доводилося виявляти обачливість — багато хто її боявся, багато хто ставився до неї з підозрою, — але ніколи Вежа не боялася нічого й нікого. А тепер ці Айз Седай боялися.

Вона звела очі на картини. Одна складалася з трьох дерев'яних стулочок, на яких було зображено Бонвін, останню Червону сестру, обрану Престолом Амерлін тисячу років тому, а також ті обставини, через котрі жодна Червона відтоді не отримувала палантин. Бонвін, висока, горда, віддає накази іншим Айз Седай маніпулювати Артуром Яструбине Крило; Бонвін, зухвала, нескорена, на білих стінах Тар Валона, взятих в облогу військом Артура;

і, нарешті — Бонвін принижена, на колінах перед судом Ради Вежі, коли у неї відібрали палантин і жезл через те, що вона мало не призвела до загибелі Вежі.

Багато хто не міг зрозуміти, навіщо Елайда наказала дістати цей триптих з однієї з комор, де він припадав пилом багато років; якщо ніхто й не питав прямо, вона чула перешіптування. Вони не розуміли, що потрібно постійно нагадувати собі про ціну поразки.

Другу картину було намальовано у новітній манері, на натягнутому полотні. Це була копія ескізу, зробленого вуличним художником далеко на заході. Ця картина муляла тим Айз Седай, які її бачили, ще більше. Два чоловіки билися серед хмар, схоже, в небі, а за зброю їм слугували блискавки. В одного чоловіка було вогняне обличчя. Інший був юнак, — високий, з рудуватим волоссям. Саме цей юнак викликав страх у Айз Седай, і навіть Елайда стискала щелепи, дивлячись на нього. Вона сама не знала — чи від гніву, чи для того, щоб не цокотіти зубами. Але страх можна й треба контролювати. Контроль — понад усе.

— Тоді ми закінчили, — підсумувала Альвіарін, плавним рухом підводячись зі стільця. Інші підвелися й собі, розправляючи шалі та спідниці, готуючись іти. — За три дні я чекаю на...

— Хіба я дала вам дозвіл іти, дочки? — Це були перші слова, промовлені Елайдою після того, як вона сказала Айз Седай сідати. Вони втупилися в неї з подивом. З подивом! Дехто ступив крок назад, до стільців, але без поспіху. І жодного слова вибачення. Вона надто довго попускала їм віжки. — Оскільки ви вже стоїте, то й залишайтеся стояти, доки я не договорю. — Ті, хто вже збирався всістися знову, збентежились, знову ніяково випросталися, а вона продовжувала: — Я нічого не почула про те, як просуваються пошуки тієї жінки та її супутників.

Нема потреби називати *ту жінку*, попередницю Елайди, на ім'я. Вони знали, про кого вона говорить, а Елайда відчувала, що їй з кожним днем дедалі важче навіть подумки промовити ім'я попередньої Амерлін. У всіх проблемах, з якими вона стикнулася наразі — у всіх без винятку! — винна *та жінка*.

— Тут є певні складнощі, — рівним голосом відказала Альвіарін, — позаяк ми підтримали чутки, що її було страчено.

У цієї Айз Седай крига замість крові. Елайда суворо дивилася Альвіарін в очі, доки та не додала запізніле «магінко», — але теж спокійно, навіть безтурботно. Елайда оглянула решту, і в голосі її задзвеніла сталь:

— Джоліне, ти відповідаєш за пошуки та за розслідування обставин втечі. З обох питань я не чула нічого, крім нарікань на складнощі. Можливо, щоденна спокута зробить тебе стараннішою, дочко. Напиши, яке покарання

ти вважаєш відповідним, і подай мені листа. Якщо пропозиція здасться мені... Недостатньо відповідною, покарання буде збільшене втричі.

Незмінна посмішка Джоліне зів'яла, як це і мало статись. Вона відкрила рота, — а тоді знову стулила його під невідступним поглядом Елайди.

— Як скажете, матінко. — Вона промовила це крізь стиснуті зуби, з удаваною сумирністю; та цього було досить. На певний час.

— А як справи з поверненням утікачок? — Голос Елайди став ще жорсткішим. Повернення Айз Седай, що полишили Вежу після скинення *мієї жінки*, означало, що до Вежі повернуться Блакитні. Елайда не була впевнена, що зможе колись довіряти хоч комусь із Блакитних. Вона взагалі не була впевнена, що зможе змусити себе довіряти комусь, хто втік замість привітати її прихід до влади. Але Вежа повинна була знову об'єднатися. За цю проблему відповідала Джавіндра.

— І тут також є складнощі. — Обличчя її залишалося суворим, як завжди, та вона швиденько провела язиком по вустах, коли побачила хмару, що пробігла обличчям Елайди. — Матінко.

Елайда похитала головою:

— Я не слухатиму про складнощі, дочко. Завтра покладеш переді мною перелік того, що ти зробила, включно із заходами, спрямованими на те, щоб приховати від світу розкол у Вежі. — Це було питанням життя та смерті; у Вежі була нова Амерлін, та світ мав бачити Вежу такою ж єдиною та могутньою, як і завжди. — Якщо тобі не вистачає часу виконувати отримане від мене завдання, можливо, тобі треба *передати* своє місце Представниці від Червоних у Раді Вежі. Я мушу про це подумати.

— У цьому не буде потреби, матінко, — поспіхом відказала Червона сестра. — Завтра ви отримаєте звіт, про який говорите. Я впевнена: незабаром багато хто почне повертатися.

Елайда не була аж так у цьому впевнена, хай як вона цього бажала — адже Вежа мусить бути сильною; просто *мусить!* — але вона наголосила на тому, на чому хотіла. В очах усіх Айз Седай, крім Альвіарін, читалися задума та тривога. Якщо Елайда готова напуститися на сестру зі своєї колишньої Аджі, а ще сильніше — на Зелену, котра підтримувала її з найпершого дня, то, можливо, вони зробили помилку, поставившись до неї як до суто церемоніальної фігури. Так, це вони всадили її на трон Амерлін, але тепер вона і справді Амерлін. Треба надати їм ще кілька доказів найближчими днями, і вони зрозуміють своє місце. Якщо буде потрібно, вона змусить кожную присутню тут жінку відбувати покарання, доки вони не почнуть благодати про помилування.

— В Кайрені розташовані тіренські солдати, так само як і андорські, — провадила вона далі, не звертаючи уваги на те, як вони відводять очі вбік. — Цих тіренських солдатів послав той чоловік, який узяв Твердиню Тіра.

Шемерін міцно стисла пухкі долоні, а Теслін закліпала очима. Тільки Альвіарін лишалася незворушною, наче замерзлий ставок. Елайда викинула руку вперед і тицьнула на картину з двома чоловіками, що билися блискавицями.

— Подивіться сюди! Дивіться! Або ж я змушу кожну з вас на колінах вишкрібати підлоги! Якщо ви такі безхребетні, що навіть на картину страхаєтеся поглянути, — де ж ви візьмете мужності зустріти те, що гряде?! Вежі не потрібні лякливі!

Вони повільно зводили очі, переступаючи з ноги на ногу, наче боязкі дівчатка, а не Айз Седай. Лише Альвіарін дивилася спокійно; вона єдина з усіх здавалася байдужою. А Шемерін ламала собі руки, і на очі їй навернулися сльози. З Шемерін треба щось робити.

— Ранд аль'Тор. Чоловік, здатний направляти. — Слова Елайди розсікали тишу, наче батоном. Вони змусили її власний шлунок теж скрутитися в тугий вузол, і вона перелякалася, що її може знудити. Неймовірним зусиллям волі вона примудрилася зберігати обличчя непорушним і продовжила виштовхувати з себе слова, одне за одним, наче камені пускала з праці: — Чоловік, доля якого — впасти в безумство і сіяти жах Силою, доки не помре. Та це ще не все. Арад Доман і Тарабон, і всі землі поміж ними лежать в руїні через заколоти, котрі він спричинив. Якщо війну і голод в Кайрені не можна пов'язати з ним навпростець, то фактом є те, що він прискорює вибух там іще більшої війни, між Тіром та Андором. І це — коли Вежа потребує миру! У Гелдані якийсь божевільний шайнарець проповідує про нього, збираючи натовпи, з якими не може впоратися військо Алліандре. Найбільша небезпека, з якою будь-коли доводилося мати справу Вежі, найбільша загроза для світу в усі часи, — а ви не можете насмілитися говорити про нього? Не можете подивитися на його зображення?

Відповіддю їй було мовчання. Усі, крім Альвіарін, виглядали так, наче проковтнули язика. Лише дивилися на юнака, зображеного на картині, мов пташки, загіпнотизовані змією.

— Ранд аль'Тор. — Ім'я гірчило Елайді на вустах. Одного разу вона була поряд з цим хлопцем, що здавався таким невинним, так близько, — рукою могла б дотягтися. Але вона не розгледіла, хто перед нею. Її попередниця знала — одному Світлу відомо, як давно знала; і вона залишила його на волі. Залишила неконтрольованим. *Та жінка* багато чого розповіла, перш ніж утекти; багато що відкрила, коли її суворо допитали. Відкрила таке, у що Елайда не змогла змусити себе повірити: адже якщо Відступники

й справді звільнилися, то, можливо, все вже пропало! Але якимось чином вона зуміла не відповісти на деякі питання. А тоді втекла — перш аніж її допитали ще раз. *Та жінка* і *Морейн*. Та жінка та *Блакитні* знали все. *Елайда* мала намір повернути їх обох до *Вежі*. І тоді вони розкажуть все, що їм відомо, — до останньої зернини. І ще до того на колінах благатимуть про смерть.

Елайда примусила себе говорити далі, хоча слова обдирали їй піднебіння:

— *Ранд аль'Тор* — *Відроджений Дракон*, дочки. — У *Шемерін* підточилися ноги, і вона важко опустила на підлогу. Здавалося, ще у декого трусилися коліна. *Елайда* хльоснула їх презирливим поглядом. — В цьому немає жодного сумніву. Він — той, про кого кажуть *Пророцтва*. *Морок* намагається звільнитися з в'язниці, *Остання битва* наближається, і *Відроджений Дракон* має бути тут, аби зустрітися з ним у двобої; а інакше світ приречений на вогонь і загибель, доки обертатиметься *Колесо Часу*. І він гуляє десь вільно, дочки. Ми не знаємо, де він. Ми знаємо дюжину місць, де його немає. Його вже немає в *Тірі*. Його немає тут, у *Вежі*, надійно огороженого щитом, як мало б бути. Він привносить у світ ураган, і ми повинні зупинити його, якщо хочемо мати хоч якусь надію вціліти під час *Тармон Гай'дон*. Ми мусимо тримати його своїми руками — і подбати, щоби він бився в *Останній битві*. Чи, може, ви гадаєте, ніби він з власної волі піде на напророчену смерть, щоб врятувати світ? Чоловік, котрий уже повинен скочуватися до безумства? Ми маємо взяти його під свій контроль!

— *Матінко*, — почала було *Альвіарін* з цією своєю обурливою незворушністю, — та *Елайда* зупинила її гнівним поглядом.

— Взяти у свої руки *Ранда аль'Тора* — завдання, важливіше від цих зіткнень у *Шайнарі*; від того, щоб дізнатися, чому принишло *Гнилолісся*; важливіше за те, щоб знайти *Елейн* або *Ґалада*; важливіше навіть від того, щоб схопити *Мазрима Таїма*. І ви його знайдете. *Знайдете!* Коли я побачу вас наступного разу, ви повинні бути готові доповісти мені в усіх деталях, що саме ви для цього зробили. Тепер можете залишити мене, дочки.

Шелестка хвиля невпевнених реверансів, приглушене бурмотіння «як накажете, матінко», — і вони ледь не бігом посунули до дверей. *Джоліне* допомогла *Шемерін* звестися на неслухняні ноги. Для того, щоб дати їм наступний урок, підійде ця *Жовта сестра*; хтось знадобиться, аби не дати їм повернутися до старого, а вона однаково заслабка для цієї ради. Звісно, цю раду не варто зберігати надовго у будь-якому разі. Рада *Вежі* має слухати її накази й поспішати виконувати їх.

Пішли всі, крім *Альвіарін*.

Коли двері зачинилися за останньою зі сестер, дві жінки подивилися одна одній у вічі. *Альвіарін* була першою, — найпершою, — хто почув обвинува-

чення, висунуті проти попередниці Елайди. Вона вислухала їх і погодилася з ними. І Альвіарін була цілком свідома того, чому палантин Хранительки носить саме вона, а не хтось із Червоних. Червона Аджа підтримала Елайду одногосно, — а от Білі не були такими одноставними. Інші ж, коли б не побачили цілковитої підтримки Білих, могли б теж не пристати до неї, — і тоді Елайда наразі була б у камері замість бути Престолом Амерлін. І це ще в тому разі, якби її голова не прикрашала палю, слугуючи забавкою для круків. Притиснути Альвіарін буде складніше, ніж інших. Якщо її взагалі можливо притиснути. У рівному погляді Альвіарін Елайда бачила те, що неабияк її турбувало — та не вважала себе нижчою за неї.

У двері постукали, і звук видався гучним, порушивши тишу.

— Заходь! — різко кинула Елайда.

Одна з посвячених, бліда худенька дівчина, боязко увійшла до кімнати й одразу присіла в реверансі, — такому глибокому, що її спідниця, оторочена сімома кольоровими смугами, лягла навколо неї білими хвилями. З огляду на те, що вона вперто не підводила від підлоги погляду круглих блакитних очей, їй передався настрій жінок, котрі щойно вийшли з кабінету. Якщо Айз Седай тут кинуло в дрож, значить, їй, посвяченій, й поготів загрожувала справжня небезпека.

— М-матінко, прийшов м-майстер Ф-фейн. Каже, що ви п-призначили йому з-зустріч о цій годині.

Дівчина похитнулася, не наважуючись підвестися. Здавалося, вона ось-ось знепритомніє з жаху.

— Тоді впусти його, дівчино; не змушуй чекати, — гримнула Елайда, хоч якби та не залишила відвідувача за дверима, вона б з неї шкуру спустила. Гнів, який вона не виказала Альвіарін — Елайда не дозволяла собі думати, що не насмілилася його виказати, — цей гнів скипів у ній. — І якщо ти не можеш навчитися говорити як годиться, — то, можливо, кухня більш відповідне для тебе місце, ніж приймальня Амерлін. Ну? Ти збираєшся робити те, що тобі сказали? Ворушись, дівчино! І скажи наставниці послушниць, що тебе треба навчити швидко виконувати накази!

Дівчина писнула у відповідь щось нерозбірливе і стрілою вилетіла з кабінету.

Зусиллям волі Елайда опанувала себе. Її не хвилювало, чи відшмагає Сільвіана, нова наставниця послушниць, дівчину, й живого місця не лишивши, — чи відпустить, прочитавши нотацію. Вона рідко помічала послушниць чи посвячених, якщо вони їй не заважали, і не цікавилася ними. Це Альвіарін вона хотіла бачити на колінах, приниженою та упокореною.

Але зараз — Фейн. Вона постукала пальцем по вустах. Кістлявий чоловічок з довгим носом з'явився у Вежі лише кілька днів тому: у брудному,

колись багатому одязі, який, втім, був на нього завеликий, і, поводячись то пихато, то послужливо, попросив про аудієнцію Амерлін. Чоловіки, крім тих, котрі служили у Вежі, приходили сюди лише з примусу — чи в разі великої потреби; і вони ніколи не просили про зустріч з Амерлін. Можливо, він був недоумкуватий чи божевільний; заявив, що він з Лугарда, в М'юранді, але говорив то з одним, то з іншим акцентом, інколи переходячи з вимови на вимову посередині речення. Але їй здалося, що він може виявитися корисним.

Альвіарін і далі дивилася на неї з холодною самовпевненістю, і лише жаринка блиснула у неї в очах, показуючи, що вона хотіла б спитати щось про Фейна. Обличчя Елайди посуворішало. Вона ледь не вхопилася за *саїдар*, жіночу половину Єдиної Сили, щоб з її допомогою вказати жінці на її місце. Та так робити не годилося. Альвіарін могла б і опиратися, — а Амерлін негоже битися, мов дівці з ферми, щоб довести свій авторитет. Але Альвіарін доведеться навчитися коритися їй, як і решті. І першим кроком буде залишити Альвіарін у невіданні щодо майстра Фейна, — чи як там насправді звати цього чоловічка.

* * *

Падан Фейн викинув спокусливу молоду посвячену з голови, коли ступив до кабінету Амерлін; звісно, вона — ласий шматочок, і йому подобалося, як такі, як вона, тріпочуть, наче пташка, стиснута в кулаці; але тепер мусив зосередитися на важливіших речах. Потираючи руки, він низько та шанобливо схилив голову, — але дві жінки, які були в кабінеті, так схрестилися поглядами, що не одразу помітили його присутність. Напруга між ними була така, що він, здавалося, міг простягнути руку і втішно її помацати. Всю Білу Вежу пронизували напруга та розбрат. Все це йому на користь. Напругу можна загострити, на розбраті — зіграти, коли в цьому виникне потреба.

Він здивувався, коли побачив, що Престол Амерлін тепер Елайда. Це було краще, ніж він сподівався. Багато в чому, наскільки він чув, вона була не така тверда, як та жінка, що носила палантин до неї. Більш жорстка, так; більш безжальна, — але й не така міцна. Важче зігнути, — але легше зламати. Якщо буде така необхідність. А втім, всі Айз Седай, навіть усі Амерлін були для нього схожі одна на одну. Тупі курки. Щоправда, ці тупачки небезпечні, — але часом вони бували і корисними пришелепами.

Врешті-решт до жінок дійшло, що він уже в кабінеті; Амерлін трохи насупилася, невдоволена, що її заскочили зненацька, а Хранителька і бровою не повела.

— Тепер можеш іти, дочко, — рішуче промовила Елайда, ледь помітно, але явно наголосивши на «тепер». О, так. Напруга, шпаринки в могутності. Фейн ледь стримався, аби не захихотіти.

ЗМІСТ

ПРОЛОГ. Падають перші іскри	11
РОЗДІЛ 1. Іскри роздмухуються	33
РОЗДІЛ 2. Руйдіан	67
РОЗДІЛ 3. Бліді Тіні	89
РОЗДІЛ 4. Сутінок	107
РОЗДІЛ 5. Серед Мудрих	120
РОЗДІЛ 6. Переходи	141
РОЗДІЛ 7. Від'їзд	162
РОЗДІЛ 8. Через кордон	173
РОЗДІЛ 9. Умовний знак	182
РОЗДІЛ 10. Фіги та миші	197
РОЗДІЛ 11. «Жени дев'ятериком!»	211
РОЗДІЛ 12. Стара люлька	223
РОЗДІЛ 13. Кімнатка в Сієнді	230
РОЗДІЛ 14. Зустрічі	243
РОЗДІЛ 15. Про що можна дізнатися уві сні	256
РОЗДІЛ 16. Несподівана пропозиція	275
РОЗДІЛ 17. На захід	290
РОЗДІЛ 18. Темний гончак	302
РОЗДІЛ 19. Спогади	312
РОЗДІЛ 20. Перевал Джангай	334
РОЗДІЛ 21. Подарований клинок	344
РОЗДІЛ 22. Пташині поклики вночі	355
РОЗДІЛ 23. «Свою п'ятину ви отримаєте»	368
РОЗДІЛ 24. Послання з натяком	377
РОЗДІЛ 25. Сни про Ґалада	387
РОЗДІЛ 26. Саллі Даера	397
РОЗДІЛ 27. Вправляння у смиренні	410
РОЗДІЛ 28. У пастці	426
РОЗДІЛ 29. Спогади про Салдею	439
РОЗДІЛ 30. Парі	445
РОЗДІЛ 31. Далекі сніги	455
РОЗДІЛ 32. Короткий спис	466

РОЗДІЛ 33. Халепа з червоним	479
РОЗДІЛ 34. Срібна стріла	491
РОЗДІЛ 35. Вирвана	506
РОЗДІЛ 36. Нове ім'я	514
РОЗДІЛ 37. Вистава в Семарі	529
РОЗДІЛ 38. Старий знайомець	540
РОЗДІЛ 39. Зустрічі в Семарі	548
РОЗДІЛ 40. Колесо плете	566
РОЗДІЛ 41. Ремесло Кіна Товере	585
РОЗДІЛ 42. Не чекаючи на стрілу	596
РОЗДІЛ 43. Це місце, цей день	611
РОЗДІЛ 44. Менший смуток	629
РОЗДІЛ 45. Після бурі	649
РОЗДІЛ 46. Інші битви, інша зброя	665
РОЗДІЛ 47. Ціна судна	684
РОЗДІЛ 48. Прощання	706
РОЗДІЛ 49. До Боаннди	718
РОЗДІЛ 50. Вчитися і вчити	745
РОЗДІЛ 51. До Кайрена доходять звістки	768
РОЗДІЛ 52. Вибір	792
РОЗДІЛ 53. Слова, що завмирають	810
РОЗДІЛ 54. До Кеймліна	822
РОЗДІЛ 55. Нитки горять	844
РОЗДІЛ 56. Жевріють жаринки	865
ГЛОСАРІЙ	874